

МАУП

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
Навчально-науковий Інститут права ім. князя Володимира Великого

(назва навчального підрозділу)

Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

Затверджую: Схвалено на засіданні кафедри міжнародного
Директор навчального підрозділу права та порівняльного правознавства

(назва кафедри)

(підпис)

А.М.Кислий

(ПІБ)

“ 30 ” серпня 2019 р.

Протокол № 1 від “ 30 ” серпня 2019 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

В.І.Литвиненко

(ПІБ)

Робоча навчальна програма
Порівняльне цивільне та торговельне право

Статус дисципліни: обов'язкова

Освітньо-професійна програма Міжнародні відносини

Спеціальність Міжнародне право

Спеціалізація - _____

Форма навчання _____ денна _____ Курс 4 _____ Семестр VII _____

Обсяг в кредитах ЄКТС/ Всього годин _____ 150 _____ за навчальним планом

(_____ 5 _____)

дата затвердження навч.плану

- лекції (Л) 34
- семінарські заняття (СЗ) 16
- практичні заняття (ПЗ) _____
- лабораторні заняття (ЛЗ) _____
- індивідуально-консультативна робота (ІКР)
- самостійна робота студентів (СРС) 100

Робоча програма навчальної дисципліни на основі навчальної програми
"Порівняльне цивільне та торговельне право", професор кафедри Кісілевич-
Чорнойван О.М.

(назва навчальної програми, автори, дата затвердження)

Розробник (и) робочої програми навчальної дисципліни професор кафедри
Кісілевич-Чорнойван О.М.

(ПІБ викладача(ів))

Київ МАУП 2019 р.

II. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Порівняльне цивільне та торговельне право» є:

- ознайомити студентів з особливостями правового регулювання приватноправових відносин в різних країнах світу;
- сформувати у студентів правничий світогляд, правосвідомість і правову культуру правознавця, юридичне мислення;
- навчити студентів застосовувати теоретичні правничі знання з цивільного та торговельного права різних країн на практиці;
- навчити студентів самостійно поглиблювати і оновлювати правничі знання.

Завдання навчальної дисципліни «Порівняльне цивільне та торговельне право» включає викладання студентам навчального матеріалу для набуття ними знань:

- основних наукових проблем порівняльного цивільного та торговельного права;
- зв'язку цивільного та торговельного права з іншими галузями права;
- теоретичних засад щодо системи нормативних актів регулювання цивільного та торговельного права в різних країнах світу;
- природи і системи нормативних актів регулювання приватноправових відносин в різних країнах світу,
- джерел та основних рис правового регулювання приватноправових відносин в Україні;
- особливостями правового регулювання окремих видів приватноправових відносин.

Статус дисципліни. Навчальна дисципліна «Порівняльне цивільне та торговельне право» є однією із нормативних навчальних дисциплін для підготовки студентів бакалаврату.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Навчальна дисципліна «Порівняльне цивільне та торговельне право» належить до обов'язкових компонентів освітньої програми за спеціальністю «Міжнародне право», галузі знань «Міжнародні відносини». Навчальна дисципліна «Порівняльне цивільне та торговельне право» пов'язана з навчальними дисциплінами: «Теорія держави та права», «Римське право», «Конституційне право України», «Порівняльний цивільний процес», «Правничі системи сучасності», «Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності» тощо.

Компетентності та програмні результати навчання.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність до абстрактного, системного, логічного та критичного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність до удосконалення своїх особистих і професійних якостей.

ЗК 3. Здатність учитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності

ФК 3. Базові уявлення про різні правові системи — національні, міжнародну, європейську; розуміння причин їхньої множинності, а також механізми взаємодії; знання характеристик міжнародної нормативної системи та місця в ньому міжнародного права; розуміння теоретичних підходів до співвідношення національного та міжнародного права та практичних засобів забезпечення їхньої взаємодії.

ФК 10. Здатність до юридичного аналізу приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом; уміння визначати юридичні ризики, пов'язані з відмінністю законодавств; уміння самостійно робити загальний аналіз іноземного законодавства на предмет юридичних ризиків; уміння формулювати точно питання іноземним юридичним радникам.

Програмні результати

ПРН 1. Обізнаність з основними теоретичними течіями, школами, підходами до розуміння права; розуміння місця права серед інших феноменів соціальної реальності та наявних зв'язків між ними; володіння юридичним категоріальним апаратом.

ПРН 4. Фундаментальне розуміння ключових аспектів основних галузей і спеціальних питань міжнародного права.

ПРН 8. Застосування здобутих в ході навчання знань для надання юридичних висновків й консультації з питань міжнародного права, національного права України та інших держав, а, також, визначення юридичних ризиків тих або інших зовнішньополітичних або зовнішньоекономічних ініціатив та обрання шляхів їхньої мінімізації.

ПРН 10. Застосування здобутих в ході навчання знань для представлення інтересів клієнта в юрисдикційних органах.

Змістові модулі: модуль 1 (теми 1-5)

модуль 2 (6-10)

модуль 3 (11-14)

Передумови для вивчення дисципліни

Передумови для вивчення навчальної дисципліни «Порівняльне цивільне та торговельне право» становить набуття студентами знань з дисциплін «Теорія держави і права», «Римське право», «Правничі системи сучасності».

III. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Очікувані результати навчання дисципліни «Міжнародне приватне право» передбачає формування вміння студентів:

- формування у студентів системи навичок вивчення та подання знань з міжнародного приватного права;
- формування у студентів теоретичних засад щодо системи нормативних актів регулювання міжнародних приватних відносин, як галузі суспільних відносин;
- відпрацювання навичок орієнтування в системі правового регулювання міжнародних приватних відносин;
- застосування теоретичних положень та норм міжнародного приватного права в практичній діяльності.

IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Загальні критерії оцінювання

I рівень оцінювання (оцінка задовільно). Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Студент відтворює основний навчальний матеріал, здатний виконувати завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.

II рівень - достатній (оцінка добре). Студент знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями, вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь повна, правильна, логічна, обґрунтована.

III рівень - високий (оцінка відмінно). Студент здатний самостійно здійснювати основні види навчальної діяльності. Знання студента є глибокими, міцними, узагальненими; студент вміє застосовувати знання творчо, його навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.

Вивчення дисципліни у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації повинно дати не тільки певну суму знань, а й підготувати студентів для освоєння обраної професії та допомоги формувати світогляд.

Складовими навчальних досягнень студентів є вміння відтворювати отриману інформацію, знаходити нову, оцінювати її та застосовувати в стандартних і не стандартних ситуаціях.

Оцінюванню підлягає:

- 1) рівень володіння теоретичними знаннями;

- 2) рівень вмінь використовувати теоретичні знання під час розв'язування задач;
- 3) рівень володіння практичними уміннями та навичками, які виявляються під час виконання практичних робіт;
- 4) оцінювання творчих робіт студентів (рефератів, експериментальних робіт, особливо пов'язаних з майбутньою професією).

Оцінювання рівня теоретичних знань.

Відповідь з теорії може складатися:

- 1) з викладу теоретичного матеріалу;
- 2) формування правил, законів, закономірностей;
- 3) із завдань на вибір правильної відповіді

При оцінюванні відповідей з теорії враховується:

- 1) обсяг відтвореної інформації та її співвідношення до обсягу повної інформації з даного питання;
- 2) обсяг додаткової інформації, здобутої студентом, та доцільність її використання;
- 3) частота допомоги викладача;
- 4) кількість помилок (помилки, недоліків, неточностей) у відповіді;
- 5) логічний зв'язок відтвореної інформації.

Оцінювання рівня володіння практичними вміннями та навичками

Оцінювання рівня володіння студентами практичними уміннями та навичками здійснюється під час підготовки до семінарських занять та при виконанні практичних завдань.

Частина семінарських робіт може виконуватись після вивчення відповідного теоретичного матеріалу на етапі узагальнення знань та вмінь. У таких випадках робота обов'язково оцінюється. Під час перевірки і оцінки практичних робіт необхідно звернути увагу на такі показники: творчість; використання наукових термінів; повнота і правильність відповіді; логічність побудови відповіді; повнота і глибина висновку до роботи; самостійність і охайність виконання роботи; застосування окремих джерел інформації, рівень володіння прийомами навчальної роботи.

Для оцінювання різних рівнів пізнавальної діяльності викладач може поставити додаткові вимоги до виконання робіт.

Оцінювання рівня творчих завдань

До творчих завдань належать: реферати, експериментальні роботи, успішна участь в олімпіадах, конкурсах, тощо.

Ця діяльність студента має враховуватись та оцінюватись при виставленні семестрових оцінок.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

1. Низький рівень (оцінка-2). Студент не описує явища, не виявляє знання і розуміння основних положень теми.

2. Середній рівень (оцінка-3). Студент описує явища, без пояснень наводить приклади, що ґрунтуються на власних спостереженнях, матеріалах підручника, розповідях викладача, виявляє знання і розуміння основних положень (законів, теорій) розв'язує прості задачі, які не складаються з під задач.

3. Достатній рівень (оцінка-4). Студент може застосовувати знання в стандартних ситуаціях, з допомогою викладача аналізує одержані результати під час розв'язування задачі. Уміє пояснити явища, здійснювати аналіз, узагальнювати знання, систематизувати їх, робити висновки.

4. Високий рівень (оцінка-5). Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує його на практиці в стандартних ситуаціях (виконання завдань, практичних робіт), наводить аргументи на підставі своїх думок. Студент самостійно оцінює різні явища, факти, виявляючи особисту позицію щодо них, знаходить джерела Інформації і використовує одержані знання і уміння під час виконання практичних завдань.

Рейтинговий показник	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЕСТ8
90-100	зараховано	A (відмінно)
82-89		B (дуже добре, вище за середнє, але з деякими помилками)
75-81		C (добре, з декількома суттєвими помилками)
68-74		D (посередньо зі значними недоліками)
60-67		E (достатньо, виконання задовольняє мінімуму критеріїв)

			оцінки)
35-59	незарахова НО	2 (незадовільно)	FX (незадовільно, з можливістю повторного складання)
1-34			F (незадовільно, з обов'язковим повторним вивченням)

V. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Діагностичний розділ визначає диференційований та об'єктивний облік результатів навчальної діяльності студентів і включає в себе ряд підрозділів (блоків):

- 1) контроль засвоєння теоретичних знань (опитування на практичних заняттях);
- 2) контроль самостійної роботи студентів, зокрема, виконання письмових завдань, підготовка і захист реферативних робіт, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- 3) виконання тестових завдань та контрольних робіт.

VI. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПОРІВНЯЛЬНЕ ЦИВІЛЬНЕ ТА ТОРГОВЕЛЬНЕ ПРАВО»

	Курс 4 Семестр 7 Обсяг в кредитах ЄКТС/Всього годин у семестрі <u> 5/150 </u> Назва теми	Кількість годин, з них:						Примітка
		Лекції (л)	Семінар. зан. (с)	Практ., лаб. зан. (ПЗ, ЛЗ)	Інд- конс. роб. (ІКР)	Сам. роб. студ.	Форма контролю	
<u>Змістовий модуль 1.</u>								
<i>Загальнотеоретичні аспекти порівняльного цивільного та торговельного права</i>								
1.	Загальна характеристика цивільного та торгового права зарубіжних країн	2	1			6	У, ПК, СР.	
2.	Джерела цивільного та торговельного права зарубіжних країн	2	1			6	У, ПК, СР.	
3.	Фізична особа в цивільному праві зарубіжних країн	2	1			7	У, ПК, СР.	
4.	Юридична особа та інші правові форми підприємницької діяльності в цивільному праві зарубіжних країн	4	1			7	У, ПК, СР.	
5.	Держава як учасник цивільних правовідносин	2	2			6	У, ПК, КР	
<u>Змістовий модуль 2.</u>								
<i>Окремі питання загальної та особливої частин порівняльного цивільного та торговельного права</i>								
6.	Об'єкти цивільних прав в цивільному праві зарубіжних країн	2	1			6	У, ПК, СР.	
7.	Право власності. Речові права в цивільному праві зарубіжних країн.	2	1			6	У, ПК, СР.	
8.	Особисті немайнові права в цивільному праві зарубіжних країн	4	1			8	У, ПК, СР, Р.	

9.	Представництво в цивільному праві зарубіжних країн	2	0,5			8	У, ПК, СР.	
10.	Позовна давність в цивільному праві зарубіжних країн	2	0,5			8	У, ПК, КР.	
<u>Змістовий модуль 3.</u>								
<i>Окремі питання особливої частин порівняльного цивільного та торговельного права</i>								
11.	Загальні положення про зобов'язання в цивільному праві зарубіжних країн	2	1			8	У,ПК	
12.	Загальна характеристика окремих видів договорів в цивільному праві зарубіжних країн.	2	1			8	У, ПК, СР.	
13.	Недоговірні зобов'язання в цивільному праві зарубіжних країн.	2	1			10	У, ПК, СР.	
14.	Сімейне та спадкове право в зарубіжних цивільно-правових системах	4	1			10	У,ПК, КР	
	Разом годин : 150	34	16			100	Залік	

Форми контролю:

Усне опитування – У

Контрольні роботи – КР

Перевірка конспектів – ПК

Перевірка завдань для самостійної роботи – СР

Тестування - Т

Інші – _____

6.1. Плани лекцій

Змістовий модуль 1

Загальнотеоретичні аспекти порівняльного цивільного та торговельного права

Тема 1. Загальна характеристика цивільного та торгового права зарубіжних країн

1. Основні цивільно – правові системи сучасності.
2. Поняття цивільно-правової сім'ї та її основні складові.
3. Загальна характеристика англо-американської та континентальної цивільно –правової системи.
4. Загальні риси інших цивільно-правових систем.

Джерела інформації: [1-5, 7, 13, 14, 17, 25, 26, 30, 31, 34, 47, 51, 53, 55, 56]

Тема 2. Джерела цивільного та торговельного права зарубіжних країн

1. Джерела цивільного права зарубіжних країн: поняття та види.
2. Джерела цивільного права в країнах англо-американської системи.
3. Джерела цивільного права в країнах континентальної цивільно–правової системи.
4. Цивільні правовідносини: поняття, види та особливості.
5. Елементи цивільних правовідносин в країнах англо-американської цивільно –правової системи.
6. Елементи цивільних правовідносин в країнах континентальної цивільно –правової системи.

Джерела інформації: [1-7, 13, 14, 15-17, 20, 22-26, 30-33, 35, 47, 51, 53, 55, 56]

Тема 3. Фізична особа в цивільному праві зарубіжних країн

1. Фізична особа в цивільному праві зарубіжних країн.
2. Обсяг дієздатності та правоздатності фізичної особи
3. Встановлення юридичного факту: безвісти відсутність та оголошення померлим.
4. Правове регулювання в різних країнах.

Джерела інформації: [1-7, 13, 14, 17, 20, 22-25, 33, 51, 53, 55]

Тема 4. Юридична особа та інші правові форми підприємницької діяльності в цивільному праві зарубіжних країн

1. Юридична особа та інші правові форми підприємницької діяльності в цивільному праві зарубіжних країн: поняття та види.
2. Види господарських товариств (АТ, ТОВ, ТДВ, повне та командитне товариство) в країнах континентальної цивільно –правової системи.
3. Види торгових товариств в країнах англо-американської системи.

Джерела інформації: [1-7, 13, 14, 17, 19-25, 27, 30, 33, 36, 37, 51, 53, 55]

Тема 5. Держава як учасник цивільних правовідносин

1. Держава як учасник цивільних правовідносин.
2. Цивільна правоздатність держави.
3. Дієздатність держави
4. Правові форми участі держави в цивільних правовідносинах в цивільному праві зарубіжних країн

Джерела інформації: [1-7, 13, 14, 17, 20, 22-25, 30, 33, 51, 53, 55]

Змістовий модуль 2

Окремі питання загальної та особливої частин порівняльного цивільного та торговельного права

Тема 6. Об'єкти цивільних прав в цивільному праві зарубіжних країн

1. Об'єкти цивільних прав в цивільному праві зарубіжних країн: поняття та види.
2. Речі, як об'єкти.
3. Майно, гроші та валютні цінності, нематеріальні блага, як об'єкти цивільних прав.

Джерела інформації: [1-7, 13, 14, 17, 20, 22-25, 30, 33, 51, 53]

Тема 7. Право власності. Речові права в цивільному праві зарубіжних країн

1. Право власності в зарубіжних правових системах і тенденції розвитку.
2. Підстави набуття права власності.
3. Підстави припинення права власності в цивільному праві зарубіжних країн.

4. Право власності фізичних осіб.
5. Право власності юридичних осіб.
6. Право власності держави.

Джерела інформації: [2, 3-5, 7, 13, 14, 17, 20, 22-25, 29, 38, 40, 48-50, 51, 53]

Тема 8. Особисті немайнові права в цивільному праві зарубіжних країн

1. Особисті немайнові права в цивільному праві зарубіжних країн.
2. Поняття та види особистих немайнових прав в цивільному праві зарубіжних країн, їх ознаки.
3. Класифікація особистих немайнових прав.
4. Об'єкти винахідницького права.
5. Об'єкти авторського права.
6. Право на товарний знак.

Джерела інформації: [2, 3, 4, 7, 13, 20, 22-25, 46, 51, 53, 55]

Тема 9. Представництво в цивільному праві зарубіжних країн

1. Представництво в цивільному праві зарубіжних країн: поняття, види та форми представництв.
2. Підстави здійснення представництва
3. Довіреність: поняття і види.
4. Повноваження представника, маклера, брокера, дистриб'ютора.

Джерела інформації: [1-8, 13, 22-25, 51, 53, 55]

Тема 10. Позовна давність в цивільному праві зарубіжних країн

1. Поняття позовної давності в цивільному праві зарубіжних країн, її значення для застосування.
2. Основні умови застосування позовної давності.
3. Вимоги, на які позовна давність не поширюється. Початок перебігу строку позовної давності.
4. Призупинення та перерва строків позовної давності.

Джерела інформації: [1-8, 13, 22-25, 51, 53, 55]

Змістовий модуль 3.

Окремі питання особливої частин порівняльного цивільного та торговельного права

Тема 11. Загальні положення поро зобов'язання в цивільному праві зарубіжних країн

1. Поняття зобов'язання в цивільному праві України та інших держав.
2. Суб'єкти, об'єкти і зміст зобов'язання.
3. Особливості зобов'язальних правовідносин як різновиду цивільних правовідносин.
4. Система зобов'язань.
5. Угоди, договори, адміністративні акти.
6. Сторони в зобов'язанні.
7. Зміна сторін в зобов'язанні.

Джерела інформації: [1-8, 11-13, 22-25, 28, 33, 42, 51, 53, 55, 57, 60]

Тема 12. Загальна характеристика окремих видів договорів в цивільному праві зарубіжних країн

1. Види договорів. Зміст договору.
2. Поняття договору купівлі-продажу.
3. Договір майнового найма.
4. Особливості правового регулювання відносин з договору лізингу.
5. Договір комісії в континентальній системі права і агентський договір в системі загального права.
6. Договір підряду.

Джерела інформації: [1-8, 13, 22-25, 28, 33, 42, 52, 54, 57, 60]

Тема 13. Недоговірні зобов'язання в цивільному праві зарубіжних країн

1. Поняття недоговірних зобов'язань і їх особливості та види.
2. Зобов'язання, що виникають внаслідок заподіяння шкоди.
3. Окремі види зобов'язань, що виникають внаслідок заподіяння шкоди.
4. Відповідальність за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки.
5. Відповідальність за шкоду, заподіяну неповнолітніми. Відповідальність за шкоду, заподіяну громадянином, визнаним недієздатним, а також громадянином, нездатним зрозуміти значення своїх дій.

Джерела інформації: [3, 4, 7, 10, 13, 22-25, 44, 51, 53]

Тема 14. Спадкове та сімейне право в зарубіжних цивільно –правових системах

1. Поняття спадкування. Суб'єкти спадкування.
2. Правові підстави спадкування. Відкриття спадщини.
3. Спадщина (спадкове майно, спадкова маса), її склад та об'єкти.
4. Черги спадкоємців за законом. Порядок закликання спадкоємців за законом до спадкування. Усунення від спадщини.
5. Поняття і види сімейних правовідносин.
6. Суб'єктивні сімейні права і обов'язки.
7. Поняття актів громадянського стану.

Джерела інформації: [1, 3, 4, 7, 9, 13, 18, 39, 41, 43, 45, 52, 54, 58, 62-64]

6.2. Плани семінарських занять

Метою семінарських занять з навчальної дисципліни «Порівняльне цивільне та торговельне право» є:

- поглиблення теоретичних знань з основних категорій цивільного та торговельного права зарубіжних країн, отриманих на лекціях;
- заохочення студентів до аналізу правових документів в сфері цивільного та торговельного права зарубіжних країн,
- забезпечення активної творчої роботи студентів з опрацювання та аналізу рекомендованої літератури;
- вироблення у студентів умінь використовувати отримані знання на практиці.
- сприяння формуванню вмінь студентів щодо проведення наукових досліджень з проблем цивільного та торговельного права зарубіжних країн;
- сприяння розширенню правового світогляду студентів;
- формування вміння студентів здійснювати аналіз джерел цивільного та торговельного права зарубіжних країн;
- вироблення у студентів вмінь здійснювати узагальнення, знаходити спільні та відмінні риси у правових нормах цивільного та торговельного права зарубіжних країн;
- сприяння формуванню аналітичного мислення у студентів;
- вироблення у студентів вмінь щодо виявлення новел у теорії і практиці цивільного та торговельного права зарубіжних країн;
- стимулювання прагнення студентів на підставі знання основ теорії права вдосконалювати правову культуру та повагу до об'єктивного права та суб'єктивних прав людини;

- формування уявлення студентів про загальні тенденції розвитку цивільного та торговельного права зарубіжних країн.

Завдання семінарських занять з навчальної дисципліни «Порівняльне цивільне та торговельне право» полягає у наданні студентам знань з:

- основних категорій цивільного та торговельного права зарубіжних країн;
- предмету і завдань курсу «Порівняльного цивільного та торговельного права зарубіжних країн»;
- зв'язку дисципліни з гуманітарними, соціально-економічними та загально-юридичними дисциплінами;
- сутності та системи норм та інститутів цивільного та торговельного права зарубіжних країн;
- правових проблем в приватному праві України;
- різних підходів до співвідношення джерел цивільного та торговельного права зарубіжних країн;
- специфічних рис регулювання окремих приватно-правових відносин в різних країнах світу.

На семінарські заняття виносяться основні питання тем курсу. В ході підготовки до семінару студент повинен з'ясувати план заняття, прочитати конспект лекцій з теми семінару і відповідні розділи підручника, ознайомитись з рекомендованою літературою, опрацювати нормативно-правовий матеріал. Питання курсу «Порівняльне цивільне та торговельне право», які не виносяться на семінарські заняття вивчаються студентами самостійно.

Обговорення питань на семінарському занятті ведеться у формі вільної дискусії, тому кожен студент повинен уважно слухати доповіді всіх учасників і може виступити з доповненням, або вказати на помилки, які були допущені під час відповіді на поставлене запитання іншим студентом.

На семінарське заняття студенти можуть підготувати реферати з питань, які стосуються теми, яка виноситься на семінарське заняття.

Перед написанням реферату студент повинен міжнародні та національні правові акти, та обов'язкову і додаткову літературу по темі. Обсяг реферату складає 10-15 сторінок. Його структура: вступ (1-2 стор), основна частина (8-10 стор), висновки (1-2 стор); перелік використаних джерел. Реферат виконується на білому папері формату А4. При підготовці реферату студенти проводять власний аналіз та реферування літературних джерел. Реферати заслуховуються та обговорюються на семінарських заняттях, кращі з них можуть бути рекомендовані на розгляд у наукових студентських гуртках, конференціях.

Якщо студент не підготувався до семінару або пропустив його, він повинен відпрацювати відповідну тему у викладача, який веде семінарські заняття у групі. За погодженням з викладачем студент може підготувати реферат з пропущеної теми дисципліни «Порівняльне цивільне та торговельне право». Тему реферату студент може вибрати як із запропонованих тем, так і вибрати самостійно, але лише за погодженням з викладачем.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Загальнотеоретичні аспекти порівняльного цивільного та торговельного права

Тема 1. Загальна характеристика цивільного та торгового права зарубіжних країн

1. Основні цивільно – правові системи сучасності.
2. Поняття цивільно-правової сім'ї та її основні складові.
3. Загальна характеристика англо-американської та континентальної цивільно –правової системи.
4. Загальні риси інших цивільно-правових систем.

Теми рефератів :

1. Порівняльне цивільне та торговельне право в системі порівняльного правознавства.
2. Цивільно-правовасім'я та її основні складові.
3. Країни англоамериканської цивільно–правової системи.
4. Країни континентальної цивільно–правової системи.
5. Загальна характеристика континентальної цивільно–правової системи.
6. Загальна характеристика англо-американської цивільно–правової системи.
7. Загальна характеристика патріархальної цивільно–правової системи.

Джерела інформації: [1-5, 7, 13, 14, 17, 25, 26, 30, 31, 34, 47, 51, 53, 55, 56]

Тема 2. Джерела цивільного та торговельного права зарубіжних країн

1. Джерела цивільного права зарубіжних країн: поняття та види.
2. Поняття та способи уніфікації норм цивільного права в країнах англо-американської системи.
3. Поняття та способи уніфікації норм цивільного права в країнах континентальної цивільно –правової системи.
4. Цивільні правовідносини: поняття, види та особливості.
5. Елементи цивільних правовідносин в країнах англо-американської та континентальної

цивільно –правової системи.

Теми рефератів :

1. Джерела цивільного права країн системи загального права: Англії та США.
2. Джерела цивільного права Франції, Німеччини, Австрії.
3. Роль та значення звичаїв та звичаєвостей, судової практики в регулюванні цивільного права зарубіжних країн.
4. Порівняльна характеристика структури кодифікованих актів цивільного права України, Російської Федерації, Франції, Німеччини, Австрії.

Джерела інформації: [1-7, 13, 14, 15-17, 20, 22-26, 30-33, 35, 47, 51, 53, 55, 56]

Тема 3. Фізична особа в цивільному праві зарубіжних країн

1. Фізична особа в цивільному праві зарубіжних країн.
2. Обсяг дієздатності та правоздатності фізичної особи
3. Встановлення юридичного факту: безвісти відсутність та оголошення померлим.
4. Правове регулювання в різних країнах.

Теми рефератів :

1. Фізична особа в цивільному праві зарубіжних країн.
2. Цивільна правоздатність громадян за законодавством різних держав.
3. Обсяг дієздатності та правоздатності фізичної особи в різних державах
4. Визнання особи безвісти відсутнім чи оголошення його померлим за законодавством різних держав.

Джерела інформації: [1-7, 13, 14, 17, 20, 22-25, 33, 51, 53, 55]

Тема 4. Юридична особа та інші правові форми підприємницької діяльності в цивільному праві зарубіжних країн

1. Юридична особа та інші правові форми підприємницької діяльності в цивільному праві зарубіжних країн: поняття та види.
2. Види господарських товариств (АТ, ТОВ, ТДВ, повне та командитне товариство) в країнах континентальної цивільно –правової системи.
3. Види торгових товариств в країнах англо-американської системи.

Теми рефератів :

1. Юридична особа та інші правові форми підприємницької діяльності в цивільному праві зарубіжних країн: поняття та види.

2. Порядок і способи створення юридичної особи за законодавством різних держав.
3. Характерні риси публічного підприємства та його аналогів в країнах перехідної економіки.
4. Види господарських товариств (АТ, ТОВ, ТДВ, повне та командитне товариство), види торгових товариств у правових системах зарубіжних країн.
5. Спільні та відмінні риси торгової реєстрації країн розвинених ринкових відносин та державної реєстрації суб'єктів підприємництва країн перехідної економіки.
6. Комерсанти, торгові товариства за законодавством Франції, Німеччини, Англії та США.
7. Особливості правового статусу компаній та товариств (partnership) за правом Англії.
8. Правові форми участі держави в цивільних правовідносинах в цивільному праві зарубіжних країн.

Джерела інформації: [1-7, 13, 14, 17, 19-25, 27, 30, 33, 36, 37, 51, 53, 55]

Тема 5. Держава як учасник цивільних правовідносин

1. Держава як учасник цивільних правовідносин.
2. Правові форми участі держави в цивільних правовідносинах в цивільному праві зарубіжних країн.

Джерела інформації: [1-7, 13, 14, 17, 20, 22-25, 30, 33, 51, 53, 55]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Окремі питання загальної та особливої частин порівняльного цивільного та торговельного права

Тема 6. Об'єкти цивільних прав в цивільному праві зарубіжних країн.

1. Об'єкти цивільних прав в цивільному праві зарубіжних країн: поняття та види.
2. Речі, як об'єкти.
3. Майно, гроші та валютні цінності, нематеріальні блага, як об'єкти цивільних прав.

Теми рефератів :

1. Поняття об'єктів цивільних прав в цивільному праві зарубіжних країн.
2. Види об'єктів цивільних прав в цивільному праві зарубіжних країн.
3. Результати творчої діяльності як об'єкти цивільних правовідносин в різних державах.
4. Дії та послуги як об'єкти цивільних правовідносин в різних державах.

Джерела інформації: [1-7, 13, 14, 17, 20, 22-25, 30, 33, 51, 53]

Тема 7. Право власності. Речові права в цивільному праві зарубіжних країн

1. Право власності в зарубіжних правових системах і тенденції розвитку.
2. Підстави набуття права власності.
3. Підстави припинення права власності в цивільному праві зарубіжних країн.
4. Право власності фізичних осіб.
5. Право власності юридичних осіб.
6. Право власності держави.

Темі рефератів :

1. Право власності юридичних осіб в цивільному праві зарубіжних країн.
2. Право власності держави в цивільному праві зарубіжних країн.
3. Права на чужі речі: сервітути, узусфрукт, суперфіцій, емфітевзис, іпотека, заклад в різних державах.

Джерела інформації: [2, 3-5, 7, 13, 14, 17, 20, 22-25, 29, 38, 40, 48-50, 51, 53]

Тема 8. Особисті немайнові права в цивільному праві зарубіжних країн

1. Особисті немайнові права в цивільному праві зарубіжних країн.
2. Поняття та види особистих немайнових прав в цивільному праві зарубіжних країн, їх ознаки.
3. Класифікація особистих немайнових прав.
4. Об'єкти винахідницького права.
5. Об'єкти авторського права.
6. Право на товарний знак.

Темі рефератів :

1. Загальні положення права інтелектуальної власності: поняття, суб'єкти та об'єкти в різних державах.
2. Особисті немайнові права в цивільному праві зарубіжних країн.
3. Поняття та види особистих немайнових прав в цивільному праві зарубіжних країн, їх ознаки.

Джерела інформації: [2, 3, 4, 7, 13, 20, 22-25, 46, 51, 53, 55]

Тема 9. Представництво в цивільному праві зарубіжних країн

1. Представництво в цивільному праві зарубіжних країн: поняття, види та форми представництв.
2. Підстави здійснення представництва
3. Довіреність: поняття і види.
4. Повноваження представника, маклера, брокера, дистриб'ютора.

Теми рефератів :

1. Відмінність представництва від посередництва.
2. Повноваження представника, маклера, брокера, дистриб'ютора в різних державах.
3. Відмінність представництва від комерційного представництва за законодавством України, Росії, Німеччини та Франції.

Джерела інформації: [1-8, 13, 22-25, 51, 53, 55]

Тема 10. Позовна давність в цивільному праві зарубіжних країн

1. Поняття позовної давності в цивільному праві зарубіжних країн.
2. Основні умови застосування позовної давності.
3. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.
4. Початок перебігу строку позовної давності.
5. Призупинення та перерва строків позовної давності.

Теми рефератів :

1. Поняття позовної давності в цивільному праві зарубіжних країн, її значення для застосування.
2. Поняття і значення строків у цивільному праві.
3. Види цивільно-правових строків в різних державах

Джерела інформації: [1-8, 13, 22-25, 51, 53, 55]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Окремі питання особливої частин порівняльного цивільного та торговельного права

Тема 11. Загальні положення поро зобов'язання в цивільному праві зарубіжних країн

1. Поняття зобов'язання в цивільному праві України та інших держав.
2. Суб'єкти, об'єкти і зміст зобов'язання.
3. Особливості зобов'язальних правовідносин як різновиду цивільних правовідносин.

4. Система зобов'язань.
5. Угоди, договори, адміністративні акти.
6. Сторони в зобов'язанні.
7. Зміна сторін в зобов'язанні.

Теми рефератів :

1. Поняття зобов'язання в цивільному праві України та інших держав.
2. Загальні положення про зобов'язання в цивільному праві зарубіжних країн
3. Договір в цивільному праві різних країн (поняття, види, структура, зміст договору).

Джерела інформації: [1-8, 11-13, 22-25, 28, 33, 42, 51, 53, 55, 57, 60]

Тема 12. Загальна характеристика окремих видів договорів в цивільному праві зарубіжних країн

1. Види договорів. Зміст договору.
2. Поняття договору купівлі-продажу.
3. Договір майнового найма.
4. Особливості правового регулювання відносин з договору лізингу.
5. Договір комісії в континентальній системі права і агентський договір в системі загального права.
6. Договір підряду.

Теми рефератів:

1. Договір купівлі-продажу в міжнародному торговому праві.
2. Порівняльна характеристика договору майнового найму за законодавством різних держав.
3. особливості правового регулювання відносин з договору лізингу за законодавством різних держав.
4. Договір комісії в континентальній системі права і агентський договір в системі загального права.
5. Договір підряду за законодавством різних держав.
6. Договір страхування за законодавством різних держав.

Джерела інформації: [1-8, 13, 22-25, 28, 33, 42, 52, 54, 57, 60]

Тема 13. Не договірні зобов'язання в цивільному праві зарубіжних країн

1. Поняття недоговірних зобов'язань і їх особливості та види.
2. Зобов'язання, що виникають внаслідок заподіяння шкоди.
3. Окремі види зобов'язань, що виникають внаслідок заподіяння шкоди.

4. Відповідальність за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки.
5. Відповідальність за шкоду, заподіяну неповнолітніми. Відповідальність за шкоду, заподіяну громадянином, визнаним недієздатним, а також громадянином, нездатним зрозуміти значення своїх дій.

Теми рефератів:

1. Не договірні зобов'язання в різних державах.
2. Зобов'язання, що виникають внаслідок заподіяння шкоди.
3. Загальні підстави відповідальності за заподіяння шкоди в різних державах.
4. Відповідальність за шкоду при пошкодженні здоров'я і заподіянні смерті громадянина.

Джерела інформації: [3, 4, 7, 10, 13, 22-25, 44, 51, 53]

Тема 13. Спадкове та сімейне право в зарубіжних цивільно –правових системах

1. Поняття спадкування.
2. Суб'єкти спадкування.
3. Правові підстави спадкування. Відкриття спадщини.
4. Час і місце відкриття спадщини.
5. Спадщина (спадкове майно, спадкова маса), її склад та об'єкти.
6. Черги спадкоємців за законом.
7. Порядок закликання спадкоємців за законом до спадкування. Усунення від спадщини.
8. Особливості сімейного права як окремої галузі, її місце в системі права України.
9. Система сімейного права України.
10. Поняття і види сімейних правовідносин.
11. Родство і свояцтво у сімейному праві.
12. Суб'єктивні сімейні права і обов'язки.
13. Строки і позовна давність у сімейному праві .
14. Поняття актів громадянського стану.
15. Порядок і реєстрація зміни імені, по батькові і прізвища громадянина.

Теми рефератів :

1. Особливості спадкування у Німеччині.
2. Особливості спадкування у США.
3. Особливості спадкування у Франції.
4. Поняття сімейного права як юридичної науки
5. Поняття і види сімейних правовідносин.
6. Національні українські традиції сім'ї та шлюбу.

Джерела інформації: [1, 3, 4, 7, 13, 18, 43, 45, 52, 54, 58, 62-64]

6.3. Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Основні завдання

1. Опрацювати нормативно-правові акти, основну та додаткову літературу з навчальних тем.
2. Скласти плани-конспекти підготовки до семінарських занять. Тези виступів.

Додаткові завдання

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 1. Загальна характеристика цивільного та торгового права зарубіжних країн

Питання, винесені на самоопрацювання :

1. Поняття цивільно-правової сім'ї та її основні складові
2. Рецепція римського приватного права: поняття, форми та види.
3. Основні цивільно-правові системи сучасного світу та тенденції їх розвитку
4. Загальна характеристика англо-американської цивільно –правової системи.
5. Загальна характеристика континентальної цивільно –правової системи.
6. Загальні риси інших цивільно-правових систем (патріархальна, традиційна, далекосхідна; центральноєвропейська; східноєвропейська тощо).
7. Поняття цивільно-правової системи та її види. Складові цивільно-правової системи.
8. Цивільні правовідносини: поняття, види та особливості.
9. Суб'єкти цивільних правовідносин в різних державах.
10. Об'єкти цивільних правовідносин в різних державах.
11. Елементи цивільних правовідносин в країнах англо-американської та континентальної цивільно –правової системи.
12. Поняття підстав виникнення цивільних правовідносин в різних державах.

Джерела інформації: [1-5, 7, 13, 14, 17, 25, 26, 30, 31, 34, 47, 51, 53, 55, 56]

Тема 2. Джерела цивільного права зарубіжних країн

Питання, винесені на самоопрацювання :

7. Джерела цивільного та торгового права зарубіжних країн: поняття та види.
8. Особливості джерел цивільного та торгового права країн системи загального права: Англії та США.
9. Особливості джерел цивільного та торгового права інших країн: Франції, Німеччини, Австрії, Швейцарії. Китаю.

10. Особливості джерел цивільного права в Україні та Російській Федерації.
11. Роль та значення звичаїв та звичаєвостей, судової практики в регулюванні цивільного права зарубіжних країн.
12. Поняття та способи уніфікації норм цивільного та торгового права в країнах англо-американської та континентальної цивільно –правової системи.
13. Кодифіковані акти цивільного права в країнах континентальної системи права :Французький цивільний кодекс, Німецьке цивільне уложення та його структура.
Джерела інформації: [1-7, 13, 14, 15-17, 20, 22-26, 30-33, 35, 47, 51, 53, 55, 56]

Тема 3. Фізична особа в цивільному праві зарубіжних країн

Питання, винесені на самоопрацювання :

1. Фізична особа в цивільному праві зарубіжних країн.
2. Цивільна правоздатність громадян за законодавством різних держав.
3. Встановлення юридичного факту: безвісти відсутність та оголошення померлим за законодавством різних країн.
4. Місце проживання фізичної особи, його юридичне значення.
5. Порядок, умови і правові наслідки визнання громадянина безвісно відсутнім. Порядок, умови і правові наслідки оголошення громадянина померлим.
6. Опіка та піклування.

Джерела інформації: [1-7, 13, 14, 17, 20, 22-25, 33, 51, 53, 55]

Тема 4. Юридична особа та інші правові форми підприємницької діяльності в цивільному праві зарубіжних країн

Питання, винесені на самоопрацювання :

1. Комерсанти, торгові товариства за законодавством Франції, Німеччини, Англії та США.
2. Поняття і ознаки юридичної особи.
3. Спеціальна правоздатність юридичної особи.
4. Державна реєстрація юридичної особи і її юридичне значення.
5. Види юридичних осіб.
6. Комерційні і некомерційні юридичні особи. Організаційно-правові форми комерційних юридичних осіб.
7. Комерсанти, торгові товариства за законодавством Франції, Німеччини, Англії та США.
8. Групи підприємств та їх види.

Джерела інформації: [1-7, 13, 14, 17, 19-25, 27, 30, 33, 36, 37, 51, 53, 55]

Тема 5. Держава як учасник цивільних правовідносин

Питання, винесені на самоопрацювання :

1. Держава як учасник цивільних правовідносин.
2. Цивільна правоздатність держави.
3. Дієздатність держави.
4. Форми участі держави в цивільному обігу опосередкована участь через державні органи, безпосередня участь.

Джерела інформації: [1-7, 13, 14, 17, 20, 22-25, 30, 33, 51, 53, 55]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Окремі питання загальної та особливої частин порівняльного цивільного та торговельного права

Тема 6. Об'єкти цивільних прав в цивільному праві зарубіжних країн

Питання, винесені на самоопрацювання :

1. Об'єкти цивільних прав в цивільному праві зарубіжних країн: поняття та види.
2. Речі, як об'єкти цивільних прав в різних державах.
3. Майно, гроші та валютні цінності, нематеріальні блага, як об'єкти цивільних прав в різних державах.
4. Особисті немайнові блага (ім'я, честь, гідність, ділова репутація громадянина, найменування юридичної особи) як об'єкти цивільних правовідносин в різних державах.
5. Дії та послуги як об'єкти цивільних правовідносин в різних державах.

Джерела інформації: [1-7, 13, 14, 17, 20, 22-25, 30, 33, 51, 53]

Тема 7. Право власності. Речові права в цивільному праві зарубіжних країн

Питання, винесені на самоопрацювання :

1. Право власності в зарубіжних правових системах і тенденції розвитку.
2. Підстави набуття права власності в різних державах.
3. Підстави припинення права власності в цивільному праві зарубіжних країн.
4. Право власності фізичних осіб в цивільному праві зарубіжних країн.
5. Право власності юридичних осіб в цивільному праві зарубіжних країн.
6. Право власності держави в цивільному праві зарубіжних країн.
7. Права на чужі речі: сервітути, узусфрукт, суперфіцій, емфітевзис, іпотека, заклад в різних державах.
8. Поняття права спільної власності в різних державах.

9. Поняття нерухомості за законодавством різних держав.
10. Правове регулювання відносин власності.
11. Поняття права власності як правового інституту (право власності в об'єктивному значенні), його структура.
12. Види права спільної власності: сумісна та часткова власність.
13. Державна реєстрація прав на нерухоме майно.

Джерела інформації: [2, 3-5, 7, 13, 14, 17, 20, 22-25, 29, 38, 40, 48-50, 51, 53]

Тема 8. Особисті немайнові права в цивільному праві зарубіжних країн

Питання, винесені на самоопрацювання :

1. Загальні положення права інтелектуальної власності: поняття, суб'єкти та об'єкти в різних державах.
2. Особисті немайнові права в цивільному праві зарубіжних країн.
3. Поняття та види особистих немайнових прав в цивільному праві зарубіжних країн, їх ознаки.
4. Класифікація особистих немайнових прав в різних державах.
5. Поняття і джерела авторського права в різних державах.
6. Суб'єкти права інтелектуальної власності.
7. Об'єкти права інтелектуальної власності.
8. Використання творів науки, літератури і мистецтва.
9. Типи і види авторських договорів.
10. Об'єкти винахідницького права.
11. Поняття та ознаки винаходу.
12. Види винаходів.
13. Суб'єкти винахідницького права. Оформлення прав на винахід.

Джерела інформації: [2, 3, 4, 7, 13, 20, 22-25, 46, 51, 53, 55]

Тема 9. Представництво в цивільному праві зарубіжних країн

Питання, винесені на самоопрацювання :

1. Довіреність: поняття і види, форма і строк дії довіреності в різних державах.
2. Припинення довіреності. Наслідки припинення довіреності в різних державах.
3. Відмінність представництва від посередництва. Повноваження представника, маклера, брокера, дистриб'ютора в різних державах.
4. Відмінність представництва від комерційного представництва.

5. Представництво в цивільному праві зарубіжних країн: поняття, види та форми представництв.
6. Підстави здійснення представництва в різних державах.
Джерела інформації: [1-8, 13, 22-25, 51, 53, 55]

Тема 10. Позовна давність в цивільному праві зарубіжних країн

Питання, винесені на самоопрацювання :

1. Поняття позовної давності в цивільному праві зарубіжних країн, її значення для застосування.
2. Основні умови застосування позовної давності.
3. Призупинення та перерва строків позовної давності.
4. Поняття і значення строків у цивільному праві.
5. Види цивільно-правових строків.
6. Способи обчислення строків у цивільному праві.
7. Види строків позовної давності.
8. Переривання перебігу строків позовної давності.
9. Поновлення строків позовної давності.

Джерела інформації: [1-8, 13, 22-25, 51, 53, 55]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Окремі питання особливої частин порівняльного цивільного та торговельного права

Тема 11 Загальні положення про зобов'язання в цивільному праві зарубіжних країн

Питання, винесені на самоопрацювання :

1. Договір в цивільному праві різних країн (поняття, види, структура, зміст договору).
2. Укладення договору в цивільному праві різних країн.
3. Суб'єкти, об'єкти і зміст зобов'язання.
4. Особливості зобов'язальних правовідносин як різновиду цивільних правовідносин.
5. Значення зобов'язань в цивільному обороті в умовах переходу до ринкової економіки.
6. Система зобов'язань. Види зобов'язань. Договірні і позадоговірні зобов'язання.
7. Угоди, договори, адміністративні акти.
8. Заподіяння шкоди іншій особі. Інші підстави виникнення зобов'язань.
9. Сторони в зобов'язанні. Множинність осіб у зобов'язаннях.
10. Солідарні, часткові і субсидіарні зобов'язання.

11. Регресне зобов'язання.

Джерела інформації: [1-8, 11-13, 22-25, 28, 33, 42, 51, 53, 55, 57, 60]

Тема 12. Загальна характеристика певних видів договорів в цивільному праві зарубіжних країн

Питання, винесені на самоопрацювання :

1. Поняття договору в цивільному праві.
2. Поняття і структура договору як цивільно-правового документу.
3. Види договорів. Договори з участю двох або трьох і більше сторін; договори односторонні і двосторонні; оплатні і безоплатні; консенсуальні і реальні. Попередні договори. Альтернативні та факультативні договори. Договір на користь третьої особи.
4. Зміст договору.
5. Форма договору .
6. Укладення договору.
7. Момент укладення договору за пропозицією, зробленою з зазначенням строку для відповіді і без зазначення строку для відповіді.
8. Відповідь про згоду укласти договір на інших умовах.
9. Тлумачення умов договору.
10. Зміна змісту договору в період його дії.
11. Випадки розірвання договору.
12. Поняття і значення виконання зобов'язань.
13. Предмет виконання зобов'язань.
14. Принципи виконання зобов'язань.
15. Належне і реальне виконання зобов'язань.
16. Суб'єкт виконання зобов'язання.
17. Виконання кредитором і третій особі.
18. Покладення виконання зобов'язання на третю особу.
19. Предмет виконання зобов'язання.
20. Виконання альтернативних і факультативних зобов'язань.
21. Місце виконання зобов'язання.
22. Строк виконання зобов'язань.
23. Виконання зобов'язань, в якому строк виконання не встановлений або визначений моментом витребування кредитора.
24. Дострокове виконання. Прострочка виконання зобов'язання.
25. Спосіб виконання.

26. Поняття договору купівлі-продажу. Сторони в договорі купівлі -продажу. Істотні умови договору купівлі-продажу. Права і обов'язки продавця і покупця. Момент виникнення права власності у покупця. Ризик випадкової загибелі проданої речі.
27. Правові наслідки неналежного виконання (невиконання) договору купівлі - продажу. Відповідальність продавця за недоліки проданої речі. Відповідальність продавця за відсудження речі у покупця.
28. Особливості укладення договорів купівлі - продажу на біржах, аукціонах, ярмарках.
29. Договір купівлі-продажу в міжнародному торговому праві.
30. Договір майнового найма. особливості правового регулювання відносин з договору лізингу.
31. Договір комісії в континентальній системі права і агентський договір в системі загального права.
32. Договір підряду.
33. Договір страхування.

Джерела інформації: [1-8, 13, 22-25, 28, 33, 42, 52, 54, 57, 60]

Тема 13. Не договірні зобов'язання в цивільному праві зарубіжних країн

Питання, винесені на самоопрацювання :

1. Не договірні зобов'язання в різних державах.
2. Зобов'язання, що виникають внаслідок заподіяння шкоди.
3. Поняття деліктного зобов'язання.
4. Загальні підстави відповідальності за заподіяння шкоди в різних державах.
5. Система зобов'язань, що виникають внаслідок заподіяння шкоди.
6. Відповідальність за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки в різних державах.
7. Відповідальність за шкоду, заподіяну незаконними актами влади.
8. Відповідальність за шкоду при пошкодженні здоров'я і заподіянні смерті громадянина.
9. Відповідальність за шкоду, заподіяну неповнолітніми.
10. Відповідальність за шкоду, заподіяну громадянином, визнаним недієздатним, а також громадянином, нездатним зрозуміти значення своїх дій.
11. Відповідальність за шкоду, спільно заподіяну кількома особами.

Джерела інформації: [3, 4, 7, 10, 13, 22-25, 44, 51, 53]

Тема 14. Спадкове та сімейне право в зарубіжних цивільно-правових системах

Питання, винесені на самоопрацювання :

1. Поняття спадкування.
2. Загальні положення спадкового права Англії, США, Канади, Франції та інших держав.
3. Суб'єкти спадкування.
4. Правові підстави спадкування.
5. Відкриття спадщини.
6. Час і місце відкриття спадщини.
7. Спадщина (спадкове майно, спадкова маса), її склад та об'єкти.
8. Спадкування за законом. Черги спадкоємців за законом.
9. Спадкування за заповітом. Поняття та вимоги до заповіту.
10. Право на обов'язкову долю у спадщині.
11. Особливості сімейного права як окремої галузі, її місце в системі права України.
12. Поняття сімейного права як юридичної науки, галузі права, правової дисципліни.
13. Предмет, метод, принципи сімейного права.
14. Загальна характеристика моногамної сім'ї.
15. Органи реєстрації актів громадянського стану та їх компетенція.
16. Загальні правила реєстрації актів громадянського стану.
17. Реєстрація народження; реєстрація смерті; реєстрація шлюбу; реєстрація припинення шлюбу; реєстрація встановлення батьківства.
18. Порядок і реєстрація зміни імені, по батькові і прізвища громадянина.

Джерела інформації: [1, 3, 4, 7, 13, 18, 43, 45, 52, 54, 58, 62-64]

6.4.Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота передбачає проведення індивідуальних та групових консультацій із студентами, які недостатньо засвоїли навчальний матеріал з курсу «Порівняльне цивільне та торговельне право», а також відпрацювання студентами пропущених занять та незадовільних оцінок. Консультації проводяться на кафедрі міжнародного права та порівняльного правознавства.

6.5 Методика активізації процесу навчання

1. Приведення достатньої кількості практичних прикладів.
2. Усне опитування.

3. Проведення консультацій.
4. Застосування засобів заохочення до вивчення дисципліни.

Активізація вивчення студентами дисципліни «Порівняльне цивільне та торговельне право» передбачає:

- а) прищеплення у студентів навичок самостійно опрацьовувати навчальну та наукову літературу в процесі підготовки до питань, що виносяться на семінарське заняття, а також у процесі самостійного написання рефератів;
- б) заохочення студентів до активної роботи по обговоренню теоретичних питань з актуальних проблем міжнародного приватного права;
- в) прищеплення їм навичок творчо мислити, самостійно формулювати, викладати та аргументувати свої думки;
- г) вироблення у студентів здатності зв'язувати загальнотеоретичні положення з вимогами повсякденної практики розбудови правової держави і громадянського суспільства.
- д) формування у студентів здібностей перетворення одержаних знань у повсякденну правомірну поведінку, застосовувати їх при вирішенні юридично значимих життєвих ситуацій.

Під час першого заняття викладач ознайомлює студентів з основними вимогами, що ставляться до семінарських занять.

При підготовці до семінарських занять студент вивчає рекомендовану літературу. В робочому зошиті він конспектує найбільш важливі нормативні документи, монографії та інші джерела згідно з планом, передбаченим для семінарських занять. Замість конспекту можна скласти розгорнутий план чи тези виступу.

Семінарські заняття можуть проходити в різних формах: усного опитування, співбесіди, творчої дискусії, розв'язання тестових завдань, заслуховування підготовлених рефератів, перевірки завдань для самостійної роботи, вирішення практичних завдань, перевірки конспектів, поточних контрольних робіт та ін.

Вивчення найбільш важливих і складних питань передбачає підготовку студентами рефератів по темах, які додаються до плану семінарського заняття. При підготовці реферату студенти мають використовувати не тільки основну, але й додаткову літературу. Найбільш ґрунтовні реферати заслуховуються на семінарських заняттях, а також використовуються у проведенні студентських наукових конференцій.

До кожного семінарського заняття пропонуються питання для самостійної роботи й самоконтролю студентів, підготовка відповідей на які є обов'язковою. Відповіді на питання для самостійної роботи й самоконтролю викладаються в письмовій формі в зошиті для

самостійних завдань. З метою перевірки ступеню засвоєння матеріалу та здатності самостійно й творчо мислити для виконання деяких завдань студентам пропонується така форма роботи, як виконання схем та ілюстрацій до пройденого матеріалу. Це передбачає ознайомлення з додатковою літературою.

В кінці семінарського заняття викладач робить висновок по питанням теми, відмічає позитивні й негативні сторони у відповідях наступне заняття.

VII. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Метою контролю є перевірка засвоєння студентами навчального матеріалу дисципліни «Порівняльне цивільне та торговельне право».

Об'єктами контролю є навчальна діяльність студентів на семінарських заняттях, де перевіряються ступінь засвоєння ними матеріалу викладеного в лекціях, закріпленого під час самостійної підготовки та індивідуальної роботи з додатковою літературою і нормативними матеріалами.

До контрольних заходів відноситься поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять та виконання рубіжних контрольних робіт і практичних завдань і має своєю метою перевірку рівня знань у студентів по засвоєнню ними матеріалів, передбачених програмою курсу «Порівняльне цивільне та торговельне право». Під час семінарських занять застосовуються такі засоби контролю:

- усне опитування з питань передбачених планами семінарських занять ;
- перевірка самостійної роботи, ведення план-конспектів занять ;
- виконання завдань на практичних заняттях.
- рубіжна контрольна робота складається з трьох питань згідно варіантів і виконується письмово.

Підсумковий контроль включає в себе перевірку знань під час проведення заліку.

Підсумковий контроль здійснюється усно, або письмово за всіма темами курсу не менше ніж із трьох - чотирьох питань.

Оцінка поточних результатів навчальної діяльності здійснюється в такий спосіб :

- усне опитування ;
- за результатами поточної контрольної роботи ;
- за результатами іспиту.

При зазначених вище видах контролю оцінка рівня знань студентів проводиться за такими критеріями :

- оцінка «відмінно» виставляється студентові, який показує послідовне, глибоке і змістовне розуміння й знання сутності поставленого запитання;
- оцінка “добре” виставляється студентові, який грамотно розкриває сутність поставлених запитань, добре володіє термінами дисципліни, але допускає несуттєві помилки;
- оцінка “задовільно” виставляється студентові, який поверхово і не в повному обсязі викладає суть навчального матеріалу, допускає багато помилок при відповідях на поставлені питання, але орієнтується по суті матеріалу;
- оцінка “незадовільно” виставляється студентові, який не знає суті поставлених запитань, при побудові відповіді по навчальному матеріалу допускає грубі помилки, не орієнтується в сутності матеріалів.

Підсумковий залік із відповідною позитивною оцінкою виставляється студенту за умови, якщо він одержав:

- загальну позитивну оцінку за результатами його навчальної діяльності на семінарських заняттях;
- позитивну оцінку за результатами контрольних робіт.

Рівень позитивної оцінки за підсумковим заліком – це середня оцінка, яка виводиться на підставі оцінок, отриманих студентами окремо за кожний з попередніх двох видів навчальної діяльності.

Перед заліком передбачається ознайомлення студентів із переліком орієнтовних питань, які виносяться для здачі заліку.

При зазначених умовах підсумкового контролю, за здачу заліку виставляється “зараховано” чи “не зараховано”.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО (РУБІЖНОГО КОНТРОЛЮ)

Змістовий модуль 1

Загальнотеоретичні аспекти порівняльного цивільного та торговельного права

1. В чому полягає практична необхідність вивчення порівняльного цивільного та торговельного права.
2. Які причини виникнення торгового права ?
3. Що означає дуалізм приватного права ?
4. Як співвідносяться приватне та публічне право ?
5. Що означає «публіцизація» приватного права ?
6. Які характерні риси англосаксонської сім'ї права ?

7. Які характерні риси романо-германської сім'ї права ?
8. Які характерні риси релігійної сім'ї права ?
9. Які характерні риси скандинавської сім'ї права ?
10. Які основні джерела цивільного та торгового права Німеччини ?
11. Які основні джерела цивільного та торгового права Франції ?
12. Які основні джерела цивільного та торгового права Ав Які основні джерела цивільного та торгового прав Австрії ?
13. Які основні джерела цивільного та торгового права Великобританії ?
14. Які основні джерела цивільного та торгового права США ?
15. Які основні джерела цивільного та торгового права Китаю ?
16. Дайте коротку характеристику судового рішення в швейцарському цивільному праві та його місця в ієрархії джерел права.
17. Що таке правоздатність фізичної особи ?
18. Що таке дієздатність ?
19. Що таке «деліктоздатність» ?
20. Що таке емансипація неповнолітнього ?
21. Як вирішуються питання оголошення особи померлою та безвісти відсутньою в праві Франції ?
22. Як вирішуються питання оголошення особи померлою та безвісти відсутньою в праві Німеччини ?
23. Як вирішуються питання оголошення особи померлою та безвісти відсутньою в праві США ?
24. Як вирішуються питання оголошення особи померлою та безвісти відсутньою в праві Великобританії ?
25. Які основні ознаки юридичної особи ?
26. Які існують основні теорії юридичних осіб ?
27. Назвіть основні джерела правового регулювання діяльності юридичних осіб за правом різних країн світу.
28. Які способи створення юридичних осіб Ви знаєте ?
29. Дайте визначення дієздатності юридичної особи.
30. Перелічіть та дайте визначення кожному виду правоздатності юридичної особи.
31. Перелічіть основні види відповідальності юридичних осіб.
32. Назвіть види юридичних осіб за правом Франції, Німеччини, України, США, Великобританії, Росії.

Змістовий модуль 2

Окремі питання загальної та особливої частин порівняльного цивільного та торговельного права

1. В чому особливість грошей як об'єкту цивільних прав ?
2. В чому полягає особливість особистих немайнових благ як об'єктів цивільних правовідносин в різних державах ?
3. В чому особливість акцій як об'єкту цивільних прав ?
4. В чому особливість дій як об'єкту цивільних прав ?
6. Які права вважаються речовими ?
7. Що відноситься до об'єктів права власності та інших речових прав ?
8. За якими юридичними підставами набувається майно ?
9. Якими юридичними засобами захищається право власності ?
10. Що входить до понять прав на чужі речі за законодавством різних країн ?
11. Який зміст обмежених речових прав і які з них найбільш розповсюджені ?
12. Хто визнається автором творів, які охороняються авторським правом ?
13. Які твори охороняються авторським правом ?
14. Якими повноваженнями наділяється автор і до якої міри вони діють ?
15. В чому полягає специфіка правових засобів захисту авторських прав ?
16. Який режим охорони винаходів ?
17. Який режим охорони товарних знаків ?
18. Який режим охорони промислових зразків ?
19. Що таке представництво і чим воно відрізняється від посередництва ?
20. В чому особливість торгового представництва ?
21. Що означає «прокура» ?
22. Які види торгових представників, агентів. Посередників існують в різних країнах ?
23. В чому полягає особливість представництва в праві Великобританії та США ?

Змістовий модуль 3.

Окремі питання особливої частин порівняльного цивільного та торговельного права

1. Що означає термін «позовна давність» ?
2. Що таке загальні та спеціальні строки позовної давності ?
3. З якого моменту обчислюються строки позовної давності ?
4. Які обставини впливають на обчислення строки позовної давності ?

5. Які правові наслідки пропуску позовної давності ?
6. Які види зобов'язань існують в різних країнах світу ?
7. В чому полягають особливості грошових зобов'язань ?
8. Що означає принцип номіналізму в грошових зобов'язаннях ?
9. Які існують способи забезпечення виконання зобов'язань в різних країнах ?
10. В яких формах може наступати відповідальність за невиконання чи неналежне виконання зобов'язань ?
11. В чому різниця в розумінні договору за правом Великобританії та правом європейських країн ?
12. Які види договорів відомі різним правовим системам ?
13. Які умови дійсності договорів відомі праву країн Європи, Великобританії та США ?
14. Які вимоги пред'являються до форми договору за правом Великобританії та США ?
15. Які вимоги пред'являються до форми договору за правом Франції ?
16. Які вимоги пред'являються до форми договору за правом Німеччини ?
17. Які вимоги пред'являються до форми договору за правом України ?
18. Які умови договору вважаються суттєвими за правом різних країн світу ?
19. Які існують способи виконання договору ?
20. Що означає договір «під умовою» ?
21. Які особливості договору майнового найму за законодавством різних країн ?
22. Які особливості договору майнового комісії за законодавством різних країн ?

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття цивільно-правової сім'ї та її основні складові
2. Рецепція римського приватного права: поняття, форми та види.
3. Основні цивільно-правові системи сучасного світу та тенденції їх розвитку
4. Загальна характеристика англо-американської цивільно –правової системи.
5. Загальна характеристика континентальної цивільно –правової системи.
6. Загальні риси інших цивільно-правових систем (патріархальна, традиційна, далекосхідна; центральноєвропейська; східноєвропейська тощо).
7. Джерела цивільного права зарубіжних країн: поняття та види.
8. Особливості джерел цивільного права країн системи загального права: Англії та США.
9. Особливості джерел цивільного права інших країн: Франції, Німеччини, Австрії.
10. Особливості джерел цивільного права в Україні та Російській Федерації.

11. Роль та значення звичаїв та звичаєвостей, судової практики в регулюванні цивільного права зарубіжних країн.
12. Поняття та способи уніфікації норм цивільного права в країнах англо-американської та континентальної цивільно –правової системи.
13. Цивільні правовідносини: поняття, види та особливості.
14. Суб'єкти цивільних правовідносин в різних державах
15. Об'єкти цивільних правовідносин в різних державах
16. Елементи цивільних правовідносин в країнах англо-американської та континентальної цивільно –правової системи
17. Поняття підстав виникнення цивільних правовідносин в різних державах.
18. Фізична особа в цивільному праві зарубіжних країн.
19. Цивільна правоздатність громадян за законодавством різних держав.
20. Обсяг дієздатності та правоздатності фізичної особи в різних державах
21. Встановлення юридичного факту: безвісти відсутність та оголошення померлим за законодавством різних країн.
22. Юридична особа та інші правові форми підприємницької діяльності в цивільному праві зарубіжних країн: поняття та види.
23. Порядок і способи створення юридичної особи за законодавством різних держав.
24. Види господарських товариств (АТ, ТОВ, ТДВ, повне та командитне товариство), види торгових товариств у правових системах зарубіжних країн.
25. Комерсанти, торгові товариства за законодавством Франції, Німеччини, Англії та США.
26. Цивільна правоздатність та дієздатність держави.
27. Держава як учасник цивільних правовідносин.
28. Правові форми участі держави в цивільних правовідносинах в цивільному праві зарубіжних країн
29. Об'єкти цивільних прав в цивільному праві зарубіжних країн: поняття та види.
30. Речі, як об'єкти цивільних прав в різних державах.
31. Майно, гроші та валютні цінності, нематеріальні блага, як об'єкти цивільних прав в різних державах.
32. Особисті немайнові блага (ім'я, честь, гідність, ділова репутація громадянина, найменування юридичної особи) як об'єкти цивільних правовідносин в різних державах.

33. Результати творчої діяльності (твори науки, літератури, мистецтва, винаходи, промислові зразки, корисні моделі, тощо) як об'єкти цивільних правовідносин в різних державах.
34. Дії та послуги як об'єкти цивільних правовідносин в різних державах.
35. Право власності в зарубіжних правових системах і тенденції розвитку.
36. Підстави набуття права власності в різних державах.
37. Підстави припинення права власності в цивільному праві зарубіжних країн.
38. Право власності фізичних осіб в цивільному праві зарубіжних країн.
39. Право власності юридичних осіб в цивільному праві зарубіжних країн.
40. Право власності держави в цивільному праві зарубіжних країн.
41. Права на чужі речі: сервітути, узусфрукт, суперфіцій, емфітевзис, іпотека, заклад в різних державах.
42. Поняття права спільної власності в різних державах.
43. Загальні положення права інтелектуальної власності: поняття, суб'єкти та об'єкти в різних державах.
44. Особисті немайнові права в цивільному праві зарубіжних країн.
45. Поняття та види особистих немайнових прав в цивільному праві зарубіжних країн, їх ознаки.
46. Класифікація особистих немайнових прав в різних державах.
47. Поняття і джерела авторського права в різних державах.
48. Використання творів науки, літератури і мистецтва. Типи і види авторських договорів в різних державах.
49. Довіреність: поняття і види, форма і строк дії довіреності в різних державах.
50. Припинення довіреності. Наслідки припинення довіреності в різних державах.
51. Відмінність представництва від посередництва. Повноваження представника, маклера, брокера, дистриб'ютора в різних державах.
52. Відмінність представництва від комерційного представництва.
53. Представництво в цивільному праві зарубіжних країн: поняття, види та форми представництв.
54. Підстави здійснення представництва в різних державах.
55. Поняття позовної давності в цивільному праві зарубіжних країн, її значення для застосування.
56. Основні умови застосування позовної давності.
57. Призупинення та перерва строків позовної давності
58. Поняття зобов'язання в цивільному праві України та інших держав.

59. Загальні положення про зобов'язання в цивільному праві зарубіжних країн
60. Договір в цивільному праві різних країн (поняття, види, структура, зміст договору).
61. Укладення договору в цивільному праві різних країн.
62. Договори про передачу майна у власність: договір купівлі - продажу, довічного утримання, дарування, пожертви, поставки в різних державах.
63. Договір купівлі- продажу в міжнародному торговому праві.
64. Договір майнового найма. особливості правового регулювання відносин з договору лізингу.
65. Договір комісії в континентальній системі права і агентський договір в системі загального права.
66. Особливості укладення договорів купівлі - продажу на біржах, аукціонах, ярмарках в різних державах.
67. Договори про передачу майна у користування: найм, оренда в різних державах.
68. Договори про виконання робіт: підряд в різних державах.
69. Договори про надання послуг: зберігання, страхування, перевезення в різних державах
70. Не договірні зобов'язання в різних державах.
71. Зобов'язання, що виникають внаслідок заподіяння шкоди.
72. Поняття деліктного зобов'язання.
73. Загальні підстави відповідальності за заподіяння шкоди в різних державах.
74. Система зобов'язань, що виникають внаслідок заподіяння шкоди.
75. Відповідальність за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки в різних державах.
76. Відповідальність за шкоду, заподіяну незаконними актами влади.
77. Відповідальність за шкоду при пошкодженні здоров'я і заподіянні смерті громадянина.
78. Відповідальність за шкоду, заподіяну неповнолітніми.
79. Відповідальність за шкоду, заподіяну громадянином, визнаним недієздатним, а також громадянином, нездатним зрозуміти значення своїх дій.
80. Відповідальність за шкоду, спільно заподіяну кількома особами.
81. Спадкування за законом та за заповітом в різних державах
82. Спадкове право в зарубіжних цивільно –правових системах: поняття спадкування; основні поняття спадкового права
83. Загальні положення сімейного права в зарубіжних цивільно – правових системах
84. Суб'єкти спадкування в зарубіжних цивільно – правових системах.

85. Поняття і види сімейних правовідносин.
86. Підстави виникнення сімейних правовідносин. Родство і свояцтво у сімейному праві.
87. Суб'єктивні сімейні права і обов'язки.
88. Строки і позовна давність у сімейному праві .
89. Поняття актів громадянського стану.
90. Органи реєстрації актів громадянського стану та їх компетенція. Загальні правила реєстрації актів громадянського стану.

VIII. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Одним із напрямів навчально-методичного забезпечення дисципліни «Порівняльне цивільне та торговельне право» є розробка електронних засобів навчання і технологій їхнього застосування. Електронні навчальні матеріали застосовуються як для самостійної роботи студентів, так і з використанням мультимедійного устаткування на лекційно-семінарських заняттях.

Бібліотечні друковані та електронні ресурси, електронні наукові видання, електронні навчальні курси із можливістю дистанційного навчання та самостійної роботи, хмарні сервіси Microsoft.

ІХ. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

ОСНОВНІ:

1. Господарський кодекс від 16.01.2003 № 436-IV / Голос України від 14.03.2003 — № 49.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV // ВВР України.— 2003.— №№ 40-44.— ст. 356.
3. Канзафарова И.С. Гражданское и торговое право зарубежных стран: Учебн. пособ, — Харьков, 2003.
4. Гражданское и торговое право зарубежных стран: Учеб. пособ. / Под общ. ред. В.В. Безбаха, В.К. Пучинского. — М.: МЦФЭР, 2004. — 896 с.
5. Бушев А.Ю., Макарова О.А., Попондопуло В.Ф. Коммерческое право зарубежных стран: Учебное пособие / Под общ.ред. В.Ф. Попондопуло. — СПб.: Питер, 2003. — 288 с.
6. Гороховська О. В. Єдиний торговий кодекс США як регулятор цивільних і торгових правовідносин // Держава та регіони. Серія : Право. — 2014. — № 3. — С. 118-124.
7. Гражданское и торговое право зарубежных государств: Учеб. Т. II / Отв. ред. Е.А. Васильев, А.С. Комаров. — 5-е изд., перераб. и доп. Том 1.— М.: Международные отношения, 2008. — 579 с.
8. Гражданское и торговое право зарубежных государств: Учеб. Т. II / Отв. ред. Е.А. Васильев, А.С. Комаров. — 5-е изд., перераб. и доп. Том 2. — М.: Международные отношения, 2008. — 659 с.
9. Дробінова І. Правове регулювання фактичних шлюбних відносин у Франції: досвід для України // Юридичний вісник. — 2013. — № 3. — С. 135-140.
10. Плахіна І. В. Зобов'язання із заподіяння шкоди в праві ФРН, Франції, Англії та США // Часопис Академії адвокатури України. — 2013. — № 4.
11. Утєхін І. Б. Загальні положення про виконання договору в країнах континентального права: Німеччина та Франція // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. — 2011. — Вип. 1. — С. 81-88.
12. Федорко М. С. Правові наслідки порушення договору в праві країн англосаксонської та романо-германської правових сімей (на прикладі Англії, США, Франції та ФРН) // Вісник Одеського національного університету. Серія : Правознавство. — 2011. — Т. 16, Вип. 19. - С. 53-58
13. Шимон С.І. Цивільне та торгове право зарубіжних країн: Навчальний посібник. (Курс лекцій) – К.:КНЕУ, 2004. – 220с.

ДОДАТКОВІ:

14. *Бернхем В.* Вступ до права та правової системи США - К., 1999.— 554 с.
15. *Богдановская И.Ю.* Закон в английском праве. – М., 1987.
16. *Бондаренко Є. І.* Особливості прецедентного права США // Часопис Київського університету права. — 2011. — № 4. — С. 64-68.
17. *Вагацума С., Ариидзуми Т.* Гражданское право Японии. В 2 ч. –М., 1983.— 334 с.
18. *Валах В.В.* Наследственные правоотношения в Украине, Российской Федерации, Франции, Германии и США (сравнительно-правовое исследование). – Харьков: «БУРУН КНИГА», 2012. – 320 с.
19. *Вейцман Д. Е.* Правовые источники деятельности предпринимательских корпораций в США // Наше право. — 2013. — № 12. — С. 159-166.
20. Германское право. Часть 1. Гражданское уложение. Пер. с нем. / Серия: Современное зарубежное и международное частное право. – М.: Международный центр финансово – экономического развития, 1996. – 552с.
21. *Горян Е. В.* Антимонопольне регулювання діяльності холдингових компаній в США, Англії, ФРН та Україні: порівняльно-правовий аналіз / Е. В. Горян, О. О. Карасик // Часопис Академії адвокатури України. — 2014. — № 1. — С. 25-32.
22. Гражданский кодекс Квебека. — М.: Статут, 1999. Джерела інформації:
23. Гражданский кодекс Российской Федерации. – М., 2002. – 720с.
24. Гражданский кодекс Франции (Кодекс Наполеона) / Пер. с франц. В. Захватаев / Предисловие А. Довгерт, В. Захватаев / Приложение 1-4: В. Захватаев / Отв. ред. А. Довгерт. – К.: Истина, 2006. – 1008 с.
25. Гражданское право Германии : хрестоматия избранных произведений Франца Бернхейфта и Йозефа Колера / [сост.: Р. С. Куракин, Е. В. Семенова ; пер. с нем. В. М. Нечаева]. Москва : РИОР : ИНФРА-М , 2013 — 319, [1] с.
26. *Давид Р., Жоффре-Спинози К.* Основные правовые системы современности. / пер. с фр. В. А. Туманов. — М. : Международные отношения, 2007. — 399 с.
27. *Дибенко Е.Р.* Корпоративное право Великобритании : : Законодательство. Прецеденты. Комментар. .— К. : Юстиниан , 2003 — 363 с.
28. *Дубчинин А.А.* Английское контрактное право : статуты, прецеденты, комментарии. Ч. 1. Заключение договора. — М. 2014.— 423 с.
29. *Дучал О. Ф.* Розвиток правового регулювання заставної за законодавством США та Німеччини // Економіка та право. — 2014. — № 1. — С. 100-102 .
30. *Жалинский А., Рерихт А.* Введение в немецкое право. - М., 2001.

31. *Зайчук О.В.* Правовая система США. – К., Наукова думка, 1992.
32. *Квятковська Б. І.* Особливості судового прецеденту в англо-саксонській та романо-германській правових сім'ях (порівняльний аналіз) // Теорія і практика правознавства. — 2013. — Вип. 1.
33. Коммерческий кодекс Франции (Регламентарная часть) / пер. с фр., предисл., коммент. и примеч. В. Н. Захватаева Москва : Волтерс Клувер , 2010 — 670 с.
34. Майданик Р. А. Методика вирішення юридичного казусу в приватному праві Німеччини та // Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. — 2014. — Т. 155. — С. 52-58.
35. *Майданик Р.* Англійський судовий прецедент як джерело права // Юридична Україна. — 2013. — № 1. — С. 52-61.
36. *Мельникова Т.В.* Полное и коммандитное товарищества в России и Соединенных Штатах Америки: сравнительно-правовой аспект : монография.— Красноярск : Сибирский гос. аэрокосмический ун-т им. акад. М. Ф. Решетнева, 2012 – 138 с.
37. *Мельникова Т.В.* Полное товарищество и товарищество на вере в праве России и Соединенных Штатов Америки : монография.— Красноярск : СибГАУ , 2012 — 136, [1] с.
38. Нагнибіда В. І. Поняття та система прав користування чужими речами за законодавством Німеччини // Університетські наукові записки. - 2006. - № 2. — С. 124-129.
39. Наследственное право США = : Law of succession of the USA / В. Б. Паничкин, О. Ю. Боровик.— Санкт-Петербург : Юрид. центр Пресс , 2006 — 848 с.
40. *Некит Е. Г.* Право доверительной собственности в гражданском законодательстве Франции // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція. - 2013. - Вип. 5. - С. 133-136.
41. *Олійник О. С.* Особливості правового регулювання інституту шлюбного договору в Німеччині: порівняльно-правовий аспект // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. — 2009. — Вип. 21. — С. 49-55.
42. *Оробинский В. В.* Английское договорное право : просто о сложном. Ростов-на-Дону : Феникс , 2015 — 345, [2] с.
43. Основы наследственного права России, Франции, Германии / [Ю. Б. Гонгало и др.] ; под общ. ред. Е. Ю. Петрова.— М. : Статут , 2015 — 268, [2] с.
44. *Отраднава О. О.* Деліктні зобов'язання у цивільному праві Німеччини // Університетські наукові записки. — 2010. — № 4. — С. 47-52.

45. *Павлюк Н. М.* Правове регулювання спадкування обов'язкової частки в Україні та Німеччині // Часопис Київського університету права. — 2012. — № 1. — С. 215-218.
46. *Посикалюк О. О.* Особисті немайнові права фізичних осіб як об'єкт цивільно-правової охорони в романській, германській та англо-американській системах приватного права // Університетські наукові записки. — 2014. — № 1. — С. 46-53.
47. Правове системы стран мира : энциклопедический справочник / *Ф. М. Решетников* [и др.] ; ред. А. Я. Сухарев. — 3-изд., перераб., доп. — М. : Норма, 2003. — 967 с.
48. *Проскуров М. В.* Право набувальної давності як інститут права власності в англосаксонській системі права // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. — 2014. — № 1. — С. 40-44.
49. *Соловьева С.В.* Основные институты обязательного права правовой системы США / Ин-т законодательства и сравнительного правоведения при Правительстве Российской Федерации.— М. : Норма , 2007 — 174.
50. *Тягай Е.Д.* Право собственности на недвижимость в США: сложноструктурные модели : монографія.— М. : Проспект , 2014 - 196, [1] с.
51. Цвайгерт К. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права : в 2-х том. / К. Цвайгерт, Х. Кетц ; пер. с нем. Ю. М. Юмашев. — М. : Международные отношения, 1998 . Т. 1 : Основы. - [Б. м.] : 1998. - 480 с.
52. Цвайгерт К. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права : в 2 т. / К. Цвайгерт, Х. Кетц ; пер. с нем. Ю. М. Юмашев. — М. : Международные отношения, 1998 . Т. 2 : Договор. Неосновательное обогащение. Деликт. — [Б. м.] : [б.и.], 1998. — 512 с.
53. Цивільне право України. Загальна частина : підручник / за ред. О. В. Дзери, д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України, засл. юриста України [та ін.] ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - 3-тє вид., переробл. і доп. - К. : Юрінком Інтер, 2010. — 976 с.
54. Цивільне право України. Особлива частина : підручник / [Т. В. Боднар та ін.] ; за ред. О. В. Дзери, д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України [та ін.] ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - 3-тє вид., переробл. і допов. — К. : Юрінком Інтер, 2010. —1173 с.
55. *Шанн Ян.* Основы гражданского права Германии. – М.: БЕК, 1996.
56. *Шуმიлов В.М.* Правовая система США : учебное пособие для магистратуры, студентов и слушателей вузов, обучающихся по специальности "Юриспруденция" / В. М. Шуმიлов ; Всероссийская акад. внешней торговли. - 3-е изд. — М. : Междунар. отношения , 2013 — 405 с.
57. Cooter, Robert D. Getting incentives right : improving torts, contracts, and restitution / Robert D. Cooter and Ariel Porat Princeton, New Jersey ; Oxford : Princeton univ. press , cop. 2014

— 232 c.

58. Droit des successions. — P., 2004.
59. *Druey J.N.* Grundriss der Erbrechtes. — Zurich, 2002.
60. Principles of European Contract Law. Kluwer Law International. — Parts I and II — 2000, Part III —2003.
61. *Riondet E., Sedillot H.* Transmission du patrimoine. Testament, donations et autres mdcanismes. — P., 2003.
62. Schwab D., Gottwald P. Family and Succssion Law in Germany. — The Hague, 2001.
63. *Schwind M.A.* Liability for obligations of the inheritance // International encyclopedia of comparative law. Vol. 5. Succession / Karl Heinz Neumayer, Chief cd. — Chapter 8. — Tubingen, 2002.
64. *Seriaux A.* Manuel de droit des successions ct des liWralitds. — P., 2003.

